

Aan de leden van de vaste commissie voor VWS
in de Tweede Kamer der Staten-Generaal
ter attentie van mevrouw H. Post, griffier
per email: cie.vws@tweedekamer.nl

Oudlaan 4
3515 GA Utrecht
Postbus 9696
3506 GR Utrecht
Telefoon (030) 273 97 26
www.brancheorganisatieszorg.nl
IBAN NL33 FVLB0699 1645 59

Datum : 4 september 2018
Ons kenmerk : 180904/BoZ
Betreft : Wet medezeggenschap cliënten Zorginstellingen 2018

Geachte Kamerlid,

Binnenkort debatteert de Tweede Kamer over het wetsvoorstel dat de huidige Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen (Wmcz) vervangt. ActiZ, GGZ Nederland, NFU, NVZ en VGN - verenigd in de BoZ - onderschrijven het belang van actualisatie van de Wmcz. In zorg waar de cliënt centraal staat, is cliëntenmedezeggenschap van grote waarde. Cliëntenraden en besturen geven hier vorm en inhoud aan, vanuit een werkzame en werkbare wettelijke basis.

De nieuwe Wmcz

Het voorliggende wetsvoorstel biedt meer mogelijkheden dan de huidige wet om medezeggenschap te organiseren op de manier die het beste past bij de wensen van de cliënten. Het wetsvoorstel waarborgt dat iedere zorgorganisatie een cliëntenraad instelt die de gemeenschappelijke belangen van alle cliënten behartigt. Voor de langdurige zorg voegt het wetsvoorstel daaraan toe dat cliëntenraden kunnen worden ingesteld die de belangen van een specifieke groep cliënten behartigen als deze cliënten of hun vertegenwoordigers dat wensen. Op deze manier kan maatwerk geleverd worden. Wij hechten daarom veel waarde aan deze onderdelen van het wetsvoorstel.

Wij constateren echter ook dat het wetsvoorstel onevenwichtigheden kent die kunnen leiden tot onnodige juridisering, onnodige kosten, lange procedures en knelpunten in de verantwoordelijkheidsverdeling.

In deze brief doen wij daarom vijf concrete voorstellen voor een evenwichtigere wet. Deze voorstellen sluiten aan bij onze eerdere brief van 8 februari 2018 (zie bijlage)

1. Vervang het verzaamd adviesrecht niet door een instemmingsrecht.
2. Schrap het enquêterecht.
3. Voorzie in een korte en effectieve procedure ter beoordeling van geschillen.

Van de Brancheorganisaties Zorg (BoZ) maken deel uit:

4. Behoud zorggeld voor de zorg. Toets vooraf of kosten van rechtsbijstand redelijkerwijs noodzakelijk zijn.
5. Voorkom discussie over verdeling van bevoegdheden tussen cliëntenraden.

1. Behoud het verzwaard adviesrecht

Het wetsvoorstel vervangt het verzwaard adviesrecht door het instemmingsrecht. Dat betekent dat een zorgaanbieder een besluit *niet* kan nemen als de cliëntenraad er *niet* mee instemt, tenzij de commissie van vertrouwenslieden of de rechter oordeelt dat:

- a. *het besluit van de zorgaanbieder gevergd wordt om zwaarwegende bedrijfsorganisatorische, bedrijfseconomische of bedrijfssociale redenen of*
- b. *de beslissing van de cliëntenraad om niet in te stemmen 'onredelijk' is.*

De bestuurlijke verantwoordelijkheid van een zorgaanbieder reikt echter verder dan alleen bedrijfsorganisatorische, bedrijfseconomische of bedrijfssociale aspecten. Die betreft ook bijvoorbeeld de kwaliteit van zorg, het waarborgen van de veiligheid en hygiëne, het rekening houden met belangen van externe of toekomstige belanghebbenden. Een cliëntenraad is naar zijn aard niet gehouden aan deze integrale afweging van belangen en kan er uiteindelijk ook niet op worden aangesproken c.q. de verantwoordelijkheid voor dragen.

De commissie van vertrouwenslieden of rechter(s) kunnen hier geen vervangende instemming geven, omdat zij gehouden zijn de in de wet gegeven beperkte criteria te hanteren.

Wij verzoeken u om de verantwoordelijkheidsverdeling tussen bestuurder en cliëntenraad in stand te houden en daarom het verzwaard adviesrecht niet te vervangen door een instemmingsrecht;

of in ieder geval te waarborgen dat een toets door de commissie van vertrouwenslieden of de rechter niet beperkt is tot zwaarwegende bedrijfsorganisatorische, bedrijfseconomische of bedrijfssociale redenen, maar geldt voor alle zwaarwegende redenen.

2. Schrap het enquêterecht

Het enquêterecht geeft de cliëntenraad de mogelijkheid om de rechter te vragen in te grijpen bij (vermeend) wanbeleid. Wij constateren dat in geen van de enquêteprocedures die cliëntenraden tot nu toe hebben gevoerd, wanbeleid is vastgesteld.

Van de Brancheorganisaties Zorg (BoZ) maken deel uit:

In feite kenden al deze procedures alleen maar verliezers. Wanbeleid is niet aangetoond, de verhoudingen raken verstoord, de cliëntenraad boet in aan geloofwaardigheid, het doel wordt niet bereikt, de reputatie van de zorgaanbieder lijdt er hoe dan ook onder, de weg via de reguliere geschillenbeslechting wordt soms overgeslagen en last but not least: de kosten van een enquêteprocedure lopen in de honderdduizenden euro's. Ook als de rechter concludeert dat er geen reden is om een enquête te houden. Daarbij geldt dat de zorgaanbieder niet alleen zijn eigen advocaat moet betalen, maar ook de advocaat van de cliëntenraad. Het gaat in deze procedures om advocaten met uurtarieven in de orde van grootte van €375,- (te vermeerderen met kantoorkosten en btw).

Wij verzoeken u het enquêterecht uit de wet te schrappen.

3. Voorzie in een korte en effectieve procedure ter beoordeling van geschillen

Meningsverschillen over de toepassing van de huidige Wmcz worden beoordeeld door de commissie van vertrouwenslieden. In de praktijk wordt doorgaans gekozen voor de Landelijke Commissie van Vertrouwenslieden (LCvV), die in stand wordt gehouden door de BoZ-partijen en de organisaties van cliëntenraden gezamenlijk. Tegen uitspraken van de commissie van vertrouwenslieden kan niet in beroep worden gegaan. Op deze manier worden geschillen via een korte en informele procedure beoordeeld.

Deze procedure verloopt naar ieders tevredenheid. Toch wordt deze simpele, informele en kortdurende procedure vervangen door een complexe, formele en langdurige procedure, waarin het geschil aan maar liefst vier instanties voorgelegd kan worden. Als de commissie van vertrouwenslieden haar oordeel heeft gegeven, kan het geschil vervolgens voorgelegd worden aan de kantonrechter, waarna in beroep gegaan kan worden bij het gerechtshof, waarna vervolgens het geschil in cassatie aan de Hoge Raad kan worden voorgelegd.

Wij vinden het redelijk om de mogelijkheid te openen dat een rechter een geschil, waarover de commissie van vertrouwenslieden een uitspraak heeft gedaan, opnieuw beoordeelt. Eén beroepsinstantie is in onze ogen echter echt voldoende. De Wet medezeggenschap scholen geeft het goede voorbeeld. Hier oordeelt in eerste instantie de geschillencommissie (vergelijkbaar met de commissie van vertrouwenslieden uit de Wmcz) en in tweede en laatste instantie de Ondernemingskamer van het gerechtshof in Amsterdam. Op deze manier kan, zoals de minister beoogt, een beroep gedaan worden op de civiele rechter, maar worden langdurige en kostbare procedures voorkomen.

Van de Brancheorganisaties Zorg (BoZ) maken deel uit:

Wij verzoeken u het wetsvoorstel zodanig aan te passen dat uitspraken van de LCvV bindend blijven. Indien toch een beroepsmogelijkheid wordt geïntroduceerd, voorzie dan in een korte en effectieve procedure ter beoordeling van geschillen met een enkelvoudige beroepsmogelijkheid.

4. Behoud zorggeld voor de zorg

Het wetsvoorstel bepaalt dat kosten van de cliëntenraad voor rekening komen van de zorgaanbieder, mits de kosten redelijkerwijs noodzakelijk zijn voor het werk van de cliëntenraad. De beperking tot kosten die redelijkerwijs noodzakelijk zijn, *geldt echter niet ten aanzien van kosten van rechtsbijstand*. De cliëntenraad kan dus naar eigen inzicht kosten maken, ook als deze helemaal niet redelijkerwijs noodzakelijk zijn.

Het wetsvoorstel geeft hiermee de cliëntenraad een blanco cheque voor kosten van rechtsbijstand. Gecombineerd met een geschillenregeling in vier instanties en de gangbare tarieven van advocaten, kunnen deze kosten honderdduizenden euro's bedragen.

Wij vinden het ongewenst dat cliëntenraden zorgaanbieders kunnen dwingen om zulke hoge bedragen uit te geven aan advocaten zonder dat vooraf beoordeeld kan worden of dit nodig is. Middelen die ten onrechte uitgegeven worden aan rechtsbijstand, kunnen niet ten goede komen aan de zorg.

Ook hier geven andere medezeggenschaps wetten het goede voorbeeld. Wij wijzen op de Wet op de ondernemingsraden die bepaalt dat kosten van rechtsbijstand alleen voor rekening komen van de ondernemer als de kosten redelijkerwijs noodzakelijk zijn en de ondernemer daarover vooraf is geïnformeerd (artikel 22 Wor). Een bepaling met dezelfde strekking staat in de Wet medezeggenschap scholen (art. 28 Wms).

Wij verzoeken u aan het wetsvoorstel een bepaling toe te voegen die het mogelijk maakt om vooraf objectief te toetsen of kosten van rechtsbijstand redelijkerwijs noodzakelijk zijn.

5. Voorkom discussie over verdeling van bevoegdheden tussen cliëntenraden

Het wetsvoorstel geeft zorgaanbieders de opdracht een cliëntenraad in te stellen. Voor zorgaanbieders waar cliënten langdurig verblijven, geldt bovendien de verplichting om een cliëntenraad in te stellen die de belangen van een deel van de cliënten behartigt als een representatief te achten delegatie van cliënten hierom vraagt en dit bovendien redelijkerwijs van de zorgaanbieder kan worden verlangd.

Van de Brancheorganisaties Zorg (BoZ) maken deel uit:

Als een cliëntenraad wordt ingesteld voor een deel van de cliënten, heeft deze echter nog geen bevoegdheden. Daarvoor moet de zorgaanbieder de medezeggenschapsregeling aanpassen. Hiervoor is de instemming nodig van alle cliëntenraden. Geeft één van de raden geen instemming, dan moet de commissie van vertrouwenslieden ingeschakeld moeten worden. De minister geeft echter terecht aan dat deze de knoop niet zal kunnen doorhakken. De weigering om in te stemmen kan immers best redelijk zijn en een besluit over de medezeggenschapsregeling wordt niet geveerd door zwaarwegende bedrijfsorganisatorische, bedrijfseconomische of bedrijfssociale redenen. De commissie van vertrouwenslieden geeft dan geen toestemming voor wijziging van de medezeggenschapsregeling.

Zo ontstaat een impasse: de zorgaanbieder stelt op verzoek van cliënten een cliëntenraad in, maar deze krijgt geen bevoegdheden omdat een andere cliëntenraad daar niet meer instemt. De minister geeft als oplossing dat de zorgaanbieder de cliëntenraad die niet meewerkt aan wijziging van de medezeggenschapsregeling maar moet ontbinden. Daargelaten of dit wenselijk is, is ontbinding echter in zo'n geval niet mogelijk. Dat kan immers alleen als een raad structureel tekortschiet in zijn taak als belangenbehartiger (artikel 12 Wmcz). De genoemde impasse blijft dus bestaan.

Al deze uitvoeringsproblemen kunnen voorkomen worden door simpelweg in de wet te bepalen dat, als een cliëntenraad wordt gevormd die de belangen van een bepaalde groep cliënten behartigt, deze ook de bijbehorende bevoegdheden krijgt voor zover er onderwerpen aan de orde zijn die specifiek betrekking hebben op de groep cliënten waarvoor de cliëntenraad is ingesteld.

Wij verzoeken u daarom een dergelijke bepaling aan het wetsvoorstel toe te voegen.

Ten slotte: voeg de daad bij het woord en ontregel de zorg

In hun brief van 22 mei 2018 hebben de drie bewindslieden van VWS de Tweede Kamer geïnformeerd over het Actieplan (Ont)regel de zorg. Zij kondigen hierin aan serieus werk te gaan maken van het terugdringen van de administratieve lasten in de zorg. Ook nieuwe wetgeving zal kritisch bekeken worden. Hierbij wordt de Wmcz expliciet als voorbeeld genoemd.

Helaas blijft het bij goede voornemens. De minister besteedt in de nota naar aanleiding van het verslag geen enkele aandacht aan deze toezegging uit het actieplan. Indien de vijf hierboven genoemde knelpunten niet worden opgelost, is vermindering van administratieve lasten niet in zicht.

Van de Brancheorganisaties Zorg (BoZ) maken deel uit:

Integendeel, onnodige juridisering en lange procedures brengen naast hoge kosten, ook veel administratieve lasten met zich mee. Wij verzoeken u ook het aspect van de toename van administratieve lasten te laten meewegen.

Met vriendelijke groet,

drs. J.D.C. Geel
voorzitter a.i.

- bijlage: brief kenmerk 180208/BoZ inclusief bijlage
- cc: minister van MZS

Van de Brancheorganisaties Zorg (BoZ) maken deel uit: